

ΕΝΟΤΗΤΑ 29^Η: ΟΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ (1912 – 1913)

Τα αίτια

1. Η προσπάθεια για πλήρη εκτουρκισμό του οθωμανικού κράτους μετά την επικράτηση των Νεοτούρκων που συνδυάζεται με διώξεις αλλοεθνών πληθυσμών.
2. Η αναζωπύρωση των εθνικών αισθημάτων των γειτονικών βαλκανικών λαών (Έλληνες, Βούλγαροι, Σέρβοι), που διεκδικούν:
 - ⇒ Την προστασία των ομοεθνών τους οι οποίοι διαμένουν σε οθωμανικά εδάφη.
 - ⇒ Την ενσωμάτωση των εδαφών αυτών στο κράτος τους.
3. Ο ανταγωνισμός των Μεγάλων Δυνάμεων στην περιοχή των Βαλκανίων. Τα συμφέροντα Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας θίγονται όταν:
 - ⇒ Η Γερμανία διεισδύει οικονομικά στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.
 - ⇒ Η Αυστροουγγαρία προχωρεί σε προσάρτηση της επίσης οθωμανικής Βοσνίας – Ερζεγοβίνης (1908)
 - ⇒ Η Ιταλία καταλαμβάνει τα Δωδεκάνησα (1912) που ήταν υπό οθωμανική διοίκηση.
4. Η συνεχιζόμενη παρακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Η ελληνική πολιτική και οι βαλκανικές συμμαχίες

Ο Βενιζέλος εκτιμά αρχικά ότι η χώρα δεν είναι επαρκώς προετοιμασμένη στρατιωτικά ώστε να διεκδικήσει με πόλεμο τους στόχους της. Την άνοιξη όμως του 1911 και όταν η σύγκρουση φαινόταν πλέον πολύ κοντά, υιοθέτησε την πολιτική της βαλκανικής συνεννόησης. Στο πλαίσιο αυτό υπογράφονται την άνοιξη του 1912, συνθήκες συμμαχίας ανάμεσα σε Σερβία, Βουλγαρία, Ελλάδα και Μαυροβούνιο. Δημιουργήθηκε δηλαδή ένα σημαντικό στρατιωτικό μέτωπο που ονομάστηκε από το διεθνή τύπο «*έβδομη μεγάλη δύναμη*». Οι υπόλοιπες έξι είχαν ήδη σχηματίσει τους συνασπισμούς τους: *Τριπλή Συμμαχία* (Γερμανία, Αυστρία, Ιταλία) και *Τριπλή Συνεννόηση* (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία).

Ο Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος (Οκτώβριος 1912 – Μάιος 1913)

Η αφορμή: Οι Βαλκάνιοι σύμμαχοι απαιτούν από τον σουλτάνο να σέβεται τα δικαιώματα των χριστιανικών εθνοτήτων και να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις προς όφελός τους. Η απροθυμία της οθωμανικής πλευράς να ανταποκριθεί, οδηγεί σε σύγκρουση που ονομάστηκε Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος.

Το μέτωπο της Μακεδονίας: Μεταξύ 5 και 20 Οκτωβρίου 1912, ο ελληνικός στρατός ξεκινώντας από την Ελασσόνα απελευθερώνει Σέρβια, Κοζάνη, Αμύνταιο, Κατερίνη, Έδεσσα, Βέροια, Νάουσα και Γιαννιτσά. Στο μεταξύ οι Βούλγαροι που καταλαμβάνουν τη δυτική Θράκη και την ανατολική Μακεδονία, πλησιάζουν προς τη Θεσσαλονίκη. Πιθανή κατάληψή της θα δημιουργούσε πολύ αρνητικά δεδομένα. Μπροστά στο ενδεχόμενο αυτό, ο Βενιζέλος διέταξε τον Κωνσταντίνο να κινηθεί άμεσα προς τη Θεσσαλονίκη και στις 26 Οκτωβρίου 1912 ο ελληνικός στρατός μπήκε στην πόλη.

Το μέτωπο της Ηπείρου: Μετά από πολιορκία ο ελληνικός στρατός καταλαμβάνει τα Ιωάννινα και θέτει υπό τον έλεγχό του την Ήπειρο. Παράλληλα, πραγματοποιεί προέλαση σε Χειμάρρα, Κορυτσά, Αργυρόκαστρο, Δέλβινο και Τεπελένι.

Ναυτικές επιχειρήσεις: Ο ελληνικός στόλος με επικεφαλής το ναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη, θέτει υπό τον έλεγχό του τα νησιά του Β. και Α. Αιγαίου. Διακρίνονται τα ιστορικά πλοία «Αβέρωφ» και «Έλλη».

Η Συνθήκη του Λονδίνου (17 Μαΐου 1913)

- Η Οθωμανική Αυτοκρατορία εγκαταλείπει όλα τα ευρωπαϊκά – βαλκανικά εδάφη της.
- Η τύχη των νησιών του Β. και Α. Αιγαίου, καθώς και της χερσονήσου του Αγίου Όρους θα αποφασιζόταν από τις Δυνάμεις.
- Τα Δωδεκάνησα παραμένουν ιταλικά.

Η δολοφονία του βασιλιά Γεωργίου (5 Μαρτίου 1913)

Ο Γεώργιος δολοφονείται στη Θεσσαλονίκη και οι υποψίες (που ωστόσο δεν αποδείχθηκαν), στρέφονται στις γερμανικές μυστικές υπηρεσίες που θεωρούν γερμανόφιλο το διάδοχο Κωνσταντίνο και επιθυμούν την άνοδό του στο θρόνο.